

Nočni slalom v Železnikih

Primož Pegam

Smučanje ima v Železnikih že dolgoletno tradicijo. Glavno smučišče za smučarje v Železnikih je bila Strmica. Občasno se je smučalo tudi v "Poldetovih njivah" na Jesenovcu in v Plešenicah, to je na drugi strani Sore pri nogometnem igrišču, kjer je bila tudi manjša skakalnica. Na teh terenih se je naučila smučati velika večina otrok iz Železnikov. V Strmici so med zimskimi počitnicami organizirali smučarske tečaje, tako da imamo vsi, tudi tisti, ki so manj smučali, lepe spomine na to smučarsko tekmovališče.

Strmica je bil velik travnik – senožet, ki se strmo vzpenja od vznožja pa skoraj do vrha hriba za cerkvijo sv. Antona v Železnikih. Še danes se opazi ob prihodu na Studensko polje iz smeri Selc, čeprav je že povsem zaraščena. V Strmici pa niso potekali samo tečaji, ampak tudi tekme, predvsem v slalomu. Poseben pečat temu smučišču pa je dal nočni slalom.

Ko smo pripravljali intervju za drugo številko Železnih niti s svetovno uspešnim smučarskim trenerjem, rojakom Filipom Gartnerjem, je izjavil: "Nočni slalom v Železnikih je bil verjetno eden med prvimi tremi nočnimi slalomi na področju Alp." Obstajajo pa tudi mnenja, da je bil verjetno prvi nočni slalom v Srednji Evropi.



Strmica, prizorišče nočnega slaloma, leta 1950.
Foto: arhiv Muzeja Železniki



Strmica danes ...
Foto: Anton Sedej

Začetki organiziranega športnega delovanja po drugi svetovni vojni v Železnikih

Okrožni fizikturni odbor za Gorenjsko Kranj in Okrajni ljudski odbor Škofja Loka sta že maja leta 1946 zbirala podatke o športnih aktivnostih in športnih objektih na področju Krajevnega ljudskega odbora Železniki. Kot je razvidno iz odgovorov Krajevnega ljudskega odbora Železniki, takrat še ni bilo nobenega ustanovljenega društva, razen kulturno-prosvetnega odseka, v katerem sta bila združena dramski in pevski odsek.

V mesecu avgustu leta 1946 Odsek za notranje zadeve Škofjeloškega okraja Krajevnomu ljudskemu odboru Železniki med drugim piše: "Naslovu se naroča, da se takoj po ustanovitvi Fizikturnega društva pri Vašem odboru pošljejo sem tozadevni podatki, da nam ne bo potrebno ponovno urgirati."

Tudi iz dokumenta, datiranega v maju leta 1948, lahko razberemo, kako se je takratna oblast trudila, da bi se pričela organizirana športa aktivnost v kraju. Določili so namreč: "da v Vašem kraju zgradite v letu 1949 nogometno igrišče, igrišče za odbojko, smučarsko skakalnico in strelišče."

V odgovoru Krajevni ljudski odbor Železniki navaja: "Razpolagamo s fizikturnim igriščem, ki pa še ni splanirano, vendar je sposobno za igranje vseh lahkoatletskih panog ..." Okrajni ljudski odbor je januarja leta 1949 pozval Krajevni ljudski odbor Železniki, naj mu poroča, kako napreduje gradnja športnih objektov, kot je bilo določeno s petletnim planom. "Poročila naj bodo obširna in izvršeno po ocenjenih odstotkih."

Končno je v oktobru leta 1949 le bilo ustanovljeno telovadno društvo. Za predsednika društva je bil imenovan Matevž Šmid, za tajnika pa moj oče, Anton Pegam. Matevž Šmid je sicer bolj poznan kot pomemben ustanovitelj Zadruga Niko Železniki. Bil je najbolj izobražen med vsemi ustanovitelji in dolgoletni kulturni delavec. Prispevek Matevža Šmida k razvoju industrije, športa in kulture v Železnikih je zelo pomemben.

V prvem poročilu za leto 1950 tajnik Telovadnega društva Plavž Železniki Anton Pegam piše: "Lansko leto meseca oktobra je bilo na pobudo nekaterih tovarišev ustanovljeno telovadno društvo, kateremu smo dali ime PLAVŽ. Ob ustanovitvi društva je bilo 64 članov, od tega 36 moških in 28 žensk, pripadnikov društva, kot so pionirji in pionirski podmla-

dek, sploh nismo imeli vključene. V društvu imamo 4 sekcije. Nogometna in smučarska sta pravilno registrirani, dočim namizno teniška in odbojkaška obstajata, ni pa za njiju urejena registracija. V smučarsko sekcijo je vključenih 40 članov, v nogometno 42, v namizno teniško 34 in odbojkaško 28."

Oče je pobudo nekaterih tovarišev pojasnil z naslednjimi besedami: "Padla je komanda, pa smo ustanovili društvo."



Iz članske izkaznice Telovadne zveze Jugoslavije je razvidno, da je bilo Telovadno društvo Plavž Železniki ustanovljeno 28. oktobra 1949, izkaznica pa je bila izdana 1. februarja 1951.

Tudi članska izkaznica Smučarske zveze Slovenije dokazuje registracijo pri tej zvezi, in sicer februarja leta 1952, še vedno kot Telovadno društvo Plavž Železniki.

V letnem poročilu tajnika za leto 1952 preberemo, da se je članstvo v Telovadnem društvu Plavž Železniki hitro povečevalo. Na dan 31. 12. 1952 je bilo aktivnih že 158 članov. Samo v tem letu se je povečalo število članov za 22 oseb. V tem letu se je prva generacija smučarjev tekmovalcev že udeleževala smučarskih tekem izven Železnikov.

Pomemben smučarski uspeh v tem obdobju je 31. januarja 1954 dosegel Anton Tavčar, ki je zmagal na okrajnem mladinskem prvenstvu območja Gorenjske na Stenu ob cerkvi nad Puštalom v Škofji Loki. Zmaga je bila toliko pomembnejša, ker so v nekaterih gorenjskih mestih smučanje že gojili kot pomemben šport.

V letih od 1952. do 1954. se je Telovadno društvo Plavž Železniki preimenovalo v Telovadnovzgojno društvo Partizan Železniki.

TELOVADNA ZVEZA SLOVENIJE	
Reg. št.	07300 ❄
slika	
Lastnoročni podpis	
Prilimek	Pegam
Ime	Anton
Poklic	Klasičar
Datum rojstva	10. 7. 1926
Rojstni kraj	Železniki
Je član TD	Plavž Železniki
Okraj	Plavž
Član organizacije od	28. 10. 1949
Datum	Železniki 2. 4. 1951
Tajnik	Zig. [signature]

ČLANARINA		
1949	1950	1951
1952	1953	1954
1955	1956	1957

Opozorila: Izkaznica je veljavna, le če ima znamkico za tekoče leto.

Članska izkaznica Telovadne zveze Jugoslavije. Arhiv: Primož Pegam

Od leve stojijo:
 Anton Tavčar,
 Jernej Gortnar,
 Tone Kemperle.
 Čepita:
 Franc Benedičič,
 Florjan Tavčar.
 Foto: arhiv
 Toneta Tavčarja



Članska izkaznica Smučarske zveze Slovenije.
 Arhiv: Primož Pegam

Vpisan
 V _____
 dne _____

Sekretar Miba

Registriran
 dne 1. 2. 1952 pod št. 6856
 za TJD *Čepita*

Ima pravo nastopa s talnega skija
 od 2-2-1952

lipisan
 iz _____
 Dne _____

Sekretar Miba

Mesto
 za
 fotografije

(potpis)

SMUČARSKA ZVEZA SLOVENIJE

Tov.
Pegam Antra

Rojen 10. 1. 1926 - *Železnikih*
 občine *Upušarovičar*
 narodnost *Slov.*
 državljanstvo *FLRJ*
 registriran je kot član SZ Slovenije
 pod številko 6856

Sekretar SZS
Wley

Organiziranje prvih smučarskih tekmovanj z udeležbo tekmovalcev izven Železnikov

Leta 1956 je postal predsednik Telovadnovzgojnega društva Partizan Železniki (v nadaljevanju TVD Partizan Železniki) Anton Pegam. V tem obdobju so se pričela organizirati tekmovanja v Strmici

v Železnikih in na Soriški planini, vendar za tekmovalce znotraj občine Železniki.

Tekmovalci TVD Partizan Železniki, tako člani kot mladinci, pa so se že udeleževali medobčinskih in regijskih tekmovanj.

Konec leta 1960 pa so TVD Partizan Železniki prevzeli mlajši člani, nekaj med njimi je bilo študentov. Za predsednika je bil izvoljen Florjan Tavčar, v



Diploma
Antona Tavčarja.
Arhiv:
Anton Tavčar



Tekmovalci smučarske sekcije leta 1954, od leve proti desni: Lojze Žumer, Franc Kalan, Tone Kejžar, Jože Benedičič, Tone Tavčar, Niko Žumer, Jernej Gortnar, Jože Kalan, Tine Jelenc. Foto: arhiv Toneta Tavčarja



Predsednik TVD Partizan Železniki Anton Pegam izroča pokal zmagovalcu Sorškega veleslaloma Antonu Tavčarju leta 1960. Foto: arhiv Toneta Tavčarja

ožjem vodstvu pa sta bila Anton Kemperle, dolgoletni športni delavec v Selški dolini, in Anton Mohorič. Mladi člani so v društvo prinesli novih idej in aktivnosti. Pričeli so z organiziranjem tekmovanj v smučanju, kjer so bili tekmovalci tudi iz drugih krajev.

Prva večja tekma, kjer so bili udeleženci tudi iz drugih krajev, je bila organizirana leta 1961, in sicer slalom v Strmici. Zanimivost te tekme je bila, da so za količke postavili kar žagane letve, ki so jih dobili na žagi v LIP-u, današnjem Alplesu. Ti količki so se zelo lomili in velika sreča je bila, da ni prišlo do kakšne resne poškodbe.

Po tej uspešno izpeljani tekmi je padel predlog, da se prične z organiziranjem nočne tekme v slalomu v Strmici.

Nočni slalom

Leto 1962

Prvi nočni slalom je bil tako organiziran leta 1962. O prvem nočnem slalomu v Železnikih žal ni nobenega pisnega dokumenta, ne o pripravah na tekmovanje ne o rezultatih tekmovanja.

Po izjavah takratnih udeležencev in akterjev je možno ugotoviti, da je bil celotni projekt osvetlitve narejen udarniško in da so pri postavitvi luči v Strmici sodelovali tudi člani drugih sekcij v TVD Partizan Železniki.

Luči so bile najprej okrogle emajlirane, v notranjem delu bele, zunaj pa črne, z navadno 200-vatno žarnico. Pritrjene so bile na lesene drogove, ki so bili postavljeni na desni strani smučišča. Te luči so se istega leta uporabile tudi za nočno nogometno tekmo v Njivici. Prve emajlirane luči so se kasneje uporabljale v različne namene v Železnikih, predvsem pa na veselicah za osvetlitev. Mogoče katera še služi kje svojemu namenu.

Zaradi premajhne svetlobe je bilo treba inštalirati močnejše luči. Za projekt postavitve novih luči je bil zadolžen Janez Koblar z Racovnika. Z dr. Francem Reškom sta takrat obiskala vsa podjetja v

Selški dolini in dobila celo eno luč več, kot je bilo potrebno. Tako so bile verjetno v letu 1965 postavljene neonske luči in fiksno pritrjene na drogove. Drogove so skupaj z neonskimi lučmi demontirali pred 10 ali 15 leti.

Leto 1963

Drugi nočni slalom je bil organiziran 13. januarja 1963, in sicer prvič v okviru zimskošportne prireditve Po stezah partizanske Jelovice.

V Gorenjskem glasu, ponedeljek, 14. januarja 1963, na športni strani pod naslovom Križaj je presenetil piše: "Sinoči je bil prvič v okviru te prireditve (zimskošportne prireditve Po stezah partizanske Jelovice) tudi nočni slalom, ki so se ga razen Lakote, Janeza Čopa, Ankeletove, Fanedlove in Klofutarjeve, ki so na tekmovanju v Švici, udeležili vsi najboljši alpski smučarji, med njimi tudi nekdanji reprezentanti Križaj, Mulej, Cvenkelj, Švab in drugi. Križaj je tokrat pripravil tudi veliko presenečenje, saj je med 64 tekmovalci z odlično vožnjo zaslužen osvojil prvo mesto. Boljše od njega je menda vozil (njegove vožnje niso štopali) le Janez Šumi kot predvozač. Križaj je najhitreje vozil v prvem teku, v drugem pa ga je prehitel Kranjskogorčan Detiček, le desetinko slabši pa je bil Cvenkelj. Med članicami je le Maja Rutarjeva vozila brezhibno."

REZULTATI

Člani:

1. Peter Križaj (Tržič)	1:36,4
2. Ciril Čop (Jesenice)	1:38,4
3. Tomaž Jamnik (Triglav)	1:43,6
4. Fric Detiček (Kr. Gora)	1:44,3
5. Aleš Guček (Enotnost)	1:46,4
6. Matevž Lukanc (Tržič)	1:47,9
7. Andrej Soklič (Tržič)	1:49,1
8. Tone Vogrinec (Branik)	1:49,6
9. Tine Mulej (Begunje)	1:52,2
10. Franc Cvenkelj (Begunje)	1:52,2

... in tako dalje

Članice:

1. Maja Rutar (Triglav)	1:52,3
2. Majda Marinko	3:13,6
3. Ivanka Tolar (Radovljica)	4:18,0
... in tako dalje	

Mladinci:

1. Jože Svetina (Jesenice)	1:34,6
2. Marko Žmitek	1:39,0
3. Blaž Jakopič (vsi Jesenice)	1:48,4
4. Tine Markež (Javornik)	2:04,3
5. Boni Jakopič (Blejska Dobrava)	2:06,0
... in tako dalje	

"Proga za člane je bila dolga 380 metrov z višinsko razliko 180 metrov in 57 vraticami, za članice pa je bila dolga 300 metrov z višinsko razliko 150 metrov in 47 vraticami. Rezultati dveh voženj so izračunani v minutah, kot jih je izračunal sodniški zbor."

Tekmovalci, tako v slalomu kot v drugih disciplinah, ki so bile organizirane v okviru prireditve Po stazah partizanske Jelovice, so prenočili po domovih ali v takratnih prenočitvenih sobah, ki so se začele pripravljati pod vodstvom Turističnega društva Železniki. Predsedoval mu je marljivi Jože Mohorič starejši.

Leto 1964

Tudi v letu 1964 je bil nočni slalom v Železnikih izveden. V biltenu zimskošportne prireditve Po stazah partizanske Jelovice 9.–10. januarja 1965 so objavljene naslednji rezultati nočnega slaloma:

REZULTATI

Člani:

1. Ljubo Rakovič (SK Triglav)	1:45,4
2. Tomaž Jamnik (SK Triglav)	1:57,5
3. Ciril Čop (SK Jesenice)	1:58,9

Mladinci:

1. Lojze Krauthaker (SK Jesenice)	2:09,2
2. Tomaž Mohorič (SK Branik)	2:22,8
3. Janez Lajbaher (SK Tržič)	2:30,2

Leta 1964 sem bil udeleženec smučarskega tečaja v Strmici. Posebej mi je ostala v spominu prva tekma ob zaključku smučarskega tečaja. Cilj proge je bil, kot za tekme, nekaj metrov pred potjo na Škovine, ki pa je zaključena s škarpo. Progo sem sicer uspešno presmučal, pred škarpo pa me je čakal Jože Mohorič mlajši in me ujel, da se nisem zapeljal čez škarpo. Takih tekmovalcev je bilo kar nekaj.



Udeleženci smučarskega tečaja v Strmici leta 1964. Foto: arhiv Primoža Pegama

Leto 1965

To leto je bil 9. januarja 1965 izveden četrti nočni slalom v Železnikih (slika 10, 11: vodstvo tekmovalca in startna lista). Na startni listi je možno prebrati nekaj znanih priimkov iz slovenskega športnega, poslovnega in celo znanstvenega življenja. Kljub velikim naporom pa rezultatov tekme nisem uspel dobiti.

Leto 1966

V tem letu nočni slalom ni bil izveden.

Leto 1967

Nočni slalom je bil po ustnem izročilu organiziran in tudi izveden. O tem nočnem slalomu žal nisem dobil nobenega dokumenta.

Leto 1968

Nočni slalom je bil v soboto 13. januarja 1968. Gorenjski glas je na športni strani v sredo, 17. 1. 1968, zapisal: "V okviru prireditev Po stezah partizanske Jelovice je v soboto TVD Partizan Železniki pripravil nočni slalom, na katerem je nastopilo 100 tekmovalcev v vseh kategorijah. Čeprav so bile razmere precej neugodne, je bila proga odlična."

REZULTATI**Člani:**

1. Lakota (Jes.)	75,5
2. Klemenčič (Tržič)	77,5
3. J. Čop (Jes.)	83,1

Mladinci:

1. Branko (Jes.)	93,5
2. Bernik (Jes.)	98,5
3. Dolenc (Železniki)	120,9

Članice:

1. Pirnat (Br. Maribor)	91,3
2. Kurnik (Tržič)	92,9
3. Vatovec (Br. Maribor)	98,3

Mladinke:

1. Kramar (Tržič)	92,9
2. Gazvoda (Jes.)	99,3
3. Medja (Tr. Kranj)	128,0

Če se pravilno spominjam, ni pa nobene pisne dokumentacije, pa tudi nihče od akterjev ne ve točne letnice, so to leto postavili prvo vlečnico v Strmici, ki so jo v delavnici Janeza Koblarja na Racovniku izdelali Janez Koblar, Anton Lotrič in Avgust Lotrič. Vlečnico so izdelali na osnovi tovarniške vlečnice, ki je bila v Strmico postavljena poskusno, kasneje pa so jo odpeljali na Stari vrh. V veliki želji, da bi tudi v Strmici imeli vlečnico, so se sami lotili izdelave vlečnice.

Vlečnica je bila sive barve. Poganjala jo je električna. Menjalnik in pogonski sklop je bil iz starega peugeota, last Tineta Kosca iz Železnikov. Postavljena je bila na desnem robu od druge prelomnice naprej.

Ko je bila vlečnica narejena, je nastal problem, kako priti do ustreznega dovoljenja za obratovanje. Dovoljenje za obratovanje je uredil takratni direktor Alplesa Janez Šter. Vlečnica je bila pomemben napredek pri treningih in pri organizaciji nočnega slaloma, čeprav je zahtevala veliko spretnosti in raznovrstnega tehničnega znanja pri upravljanju.

Leto 1969

V tem letu je bil zadnjič organizator nočnega slaloma Partizan, društvo za telesno vzgojo Železniki. O izvedbi nočnega slaloma v tem letu sem dobil samo en dokument, in sicer diplomu za tretje mesto, ki ga je že drugič zapored dosegel Slavko Dolenc, ki je na nočnih slalomih nastopil trikrat. Prvič leta 1967, ko ni uspel presnučati proge do konca in je na drugi prelomnici padel. V obeh naslednjih poskusih pa je

Po stezah partizanske Jelovice

1 9 6 5

Nočni slalom

TVD Partizan

Z E L E Z N I K I

Vodstvo nočnega slaloma dne 9. I. 1965.

ORGANIZATOR: TVD Partizan Železniki

VODJA TEKMOVANJA: Tone Kemperle

SEKRETAR TEKMOVANJA: Tone Mohorič

SEF PROGE: Tone Tavčar

SEF CASOMERILCEV: Jože Gortnar

SODNIK: Jože Benedičič

Niko Čenčič

Jože Mrak

Mirko Polajnar

Jože Skrt

Matevž Šmid

SEF KONTROLE: Jože Kalan

STARTERJA: Franc Benedičič

Janez Demšar

SEF ZDRAVSTVENE SLUŽBE: dr. Franc Rešek

VODJA REDIT. SLUŽBE: Jože Benedičič

DELEGAČ SZS: Matevž Lukanc

Železniki, dne 9. I. 1965

IV. Partizan

Z e l e z n i k i

Startna lista za IV. nočni slalom dne 9.1.1965.

Članice:

- | | |
|--------------------|----------|
| 1. Zelinka Katja | Enotnost |
| 2. Milavec Marinka | " |

Mladinke:

- | | |
|-------------------|--------------|
| 3. Magušar Mojca | " |
| 4. Vesel Živa | " |
| 5. Luzar Metka | " |
| 6. Rekelj Meta | Blej.Dobrava |
| 7. Završnik Dunja | Enotnost |
| 8. Novak Živa | " |
| 9. Mlejnik Alenka | Šk. Loka |

Člani: 19. Klavdij R. Jesenice

- | | |
|----------------------|----------|
| 11. Jamnik Tomaž | Triglav |
| 12. Čop Janez | Jesenice |
| 13. Soklič Andrej | Tržič |
| 14. Lakota Peter | JLA |
| 15. Pustoslemšek Oto | JLA |

- | | |
|-------------------|----------|
| 16. Detiček Fric | JLA |
| 17. Guček Aleš | Enotnost |
| 18. Ošabnik Maks | Tržič |
| 19. Rakovič Ljubo | Triglav |

- | | |
|----------------------|-----------|
| 20. Jemec Drago | Enotnost |
| 21. Krauthaker Lojze | Jesenice |
| 22. Razinger Boris | " |
| 23. Zajec Igor | Enotnost |
| 24. Gorup Mitja | Jesenice |
| 25. Kramar Matija | Tržič |
| 26. Jakopič Blaž | Jesenice |
| 27. Košir Radko | Mojstrana |
| 28. Žmitek Marko | Jesenice |

- | | |
|--------------------|-----------|
| 31. Kalan Jaro | Šk. Loka |
| 32. Košir Janez | Jezersko |
| 33. Markež Lovro | Javornik |
| 34. Sedej Bojan | Enotnost |
| 35. Osenčič Nejo | Železniki |
| 36. Zupan Andrej | Triglav |
| 37. Svetina Jože | Jesenice |
| 38. Peternelj Jože | Šk. Loka |

- | | |
|----------------------|-------------|
| 39. Drašler Lojze | Vrhnika |
| 40. Smid Janče | Selca |
| 41. Lotrič Avgo | Železniki |
| 42. Sušnjar Vladimir | Sarajevo |
| 43. Klakar Alojz | Alpina Žiri |
| 44. Gartner Miha | Selca |
| 45. Mlekuš Klavdij | Mojstrana |

- | | |
|-------------------|-----------|
| 46. Markež Jernej | Javornik |
| 47. Luhovnik Jože | Enotnost |
| 48. Lotrič Tone | Železniki |
| 49. Guzelj Franc | Šk. Loka |

- | | |
|--------------------|-------------|
| 50. Kosmač Peter | alpina Žiri |
| 51. Podobnik Rado | " " |
| 52. Gortnar Jernej | Železniki |
| 53. Lučič Miroslav | Sarajevo |
| 54. Žitnik Rajko | Selca |
| 55. Eržen Vital | Šk. Loka |
| 56. Gartner Nejo | Selca |
| 57. Lučič Miroslav | Sarajevo |

Mladinci:

- | | |
|----------------------|----------|
| 61. Logonder Silvo | Šk. Loka |
| 62. Kunstelj Janez | Vrhnika |
| 63. Klemenčič Branko | Tržič |
| 64. Laibacher Janez | " |
| 65. Svet Matjaž | Enotnost |
| 66. Gartner Aleš | Selca |
| 67. Gašič Dejan | Sarajevo |

- | | |
|---------------------|-----------|
| 68. Fortuna Marjan | Enotnost |
| 69. Ponikvar Andrej | Jesenice |
| 70. Marolt Miha | " |
| 71. Guček Andrej | Enotnost |
| 72. Bernik Martin | Triglav |
| 73. Kralj Janez | Tržič |
| 74. Mlejnik Mišo | Šk. Loka |
| 75. Kemperle Ivan | Železniki |
| 76. Lotrič Janez | " |

- | | |
|----------------------|-----------|
| 80. Kero Božo | Javornik |
| 81. Dimitrijevič Sl. | Sarajevo |
| 82. Mohorič Blaž | Železniki |
| 83. Tarfila Filip | " |
| 84. Grom Janez | Vrhnika |
| 85. Leben Drago | Triglav |
| 86. Brezar Vinko | Tržič |
| 87. Potočnik Ivan | Triglav |
| 88. Košir Vinko | Selca |
| 89. Prezelj Milenko | Železniki |
| 90. Kordež Ivan | Kropa |
| 91. Benedičič Franc | Selca |
| 92. Mohorič Ivan | " |
| 93. Čebokli Marjan | Triglav |
| 94. Rosem Jože | Železniki |

V II. teku slaloma se startne številke tekmovalcev po posameznih grupah, ki so ločene s črtami, zamenjajo.

Vse tekmovalce in vodje ekip lepo pozdravljamo in jim želimo dosti športne sreče!

bil zelo uspešen, saj lahko ugotovimo, da je bil naj-uspešnejši domačin na nočnih slalomih.

V tem letu je bilo spomladi ustanovljeno Smučarsko društvo Alples. Pobudo za ustanovitev tega društva je dal Janez Šter, takratni direktor Alplesa. SK Alples je imelo dve sekciji, in sicer alpsko in tekaško. Smučanje se je začelo v Železnikih uspešno

razvijati in tekmovalci smo dosegali zelo dobre rezultate.

Člani alpske sekcije SK Alples smo bili člani TVD Partizan Železniki. Trenerja sta bila Avgust Lotrič in Jernej Osenčič. To leto smo prvič opravili letne priprave v Portorožu in pričeli s suhih treningi v mesecu avgustu.



Diploma Slavka Dolenca za doseženo 3. mesto leta 1968. Arhiv: Dolenc Slavko



Diploma Slavka Dolenca za doseženo 3. mesto leta 1969. Arhiv: Dolenc Slavko

V tekaški sekciji pa so sodelovali predvsem tekači iz Dražgoš, z Jamnika in z Rudna, ki so dosegali izjemne rezultate. Prvi trener tekačev je bil Matevž Kordež z Jamnika, udeleženec 5. olimpijskih iger v St. Moritzu leta 1948.

Vsi člani društva smo pred zimo prvič dobili enotne hlače, puloverje in kape v zeleni barvi, ki je bila razpoznavni znak SK Alples.

Leto 1970

Smučarska tehnika je v teh letih močno napredovala in hitrosti v slalomu so se povečale. Zaradi izredno težkega terena v Strmici je prišlo do omejitve nastopajočih. Pri pripravi proge smo sodelovali vsi takratni smučarji SK Alples in tudi nekdanji smučarski tekmovalci in ostali krajani Železnikov. Ko je zapadel prvi sneg, smo progo najprej prevozili, potem pa smo se na vrhu postavili v vrsto in jo peš nekajkrat prehodili.

Gorenjski glas je 14. januarja 1970 na 23., športni strani pod naslovom Železniki: Le 25 tekmovalcev na nočnem slalomu zapisal: "Na sobotnem nočnem slalomu, ki ga je priredil SK Alples Železniki, je nastopilo le 25 tekmovalcev in tekmovalk iz 14 klubov."

REZULTATI

Članice:

1. R. Lakota (Jesenice)
2. Kramar (Tržič)
3. Gartner (Selca)
4. Kemperle (Alples)
5. Medja (Triglav).

Člani:

1. Andrej Klinar
2. Pesjak
3. M. Klinar (vsi Jesenice)
4. Klemenčič (Tržič)
5. Mlejnšek (Transturist).

Starejše mladinke:

1. Adamič (Novinar)
2. Kružič (Jesenice)
3. Košir (Selca).

Starejši mladinci:

1. Bokal (Novinar)
2. Kalan (Transturist)
3. Aljančič (Tržič).

V tem letu sem prvič sodeloval na nočnem slalomu, in sicer kot predtekmovalec. Takrat smo bili "predvozači". Dobro se še spominjam svojega prvega nastopa na nočnem slalomu. Ob celotni progi so meter ali dva od količkov stali gledalci in občutek, ki ga je imel smučar, ko je vozil skozi vratca, je bil enkrat. Gledalci so ti skoraj dihalo za ovratnik. Tega smučarskega dogodka mlad športnik ne pozabi nikoli. Lahko bi rekel, da so gledalci ponesli tekmovalca v cilj. Tudi moj čas je bil zavidanja vreden rezultat. Opozoriti velja, da je velika razlika voziti kot predtekmovalec ali pa kot tekmovalec.

Predtekmovalec je bil tudi Vito Logar, v tistem obdobju eden najboljših in najperspektivnejših smučarjev v takratni državi. Kot predtekmovalec je postavil enega najboljših časov na nočnem slalomu sploh.

V Strmico je bila tega leta montirana nova tovarniško zgrajena vlečnica švicarske izdelave. Ta vlečnica ni bila gnana na elektriko, ampak je imela dizelski motor. Vlečnica je bila postavljena levo od smučišča, od druge meje proti vrhu. Trasa je bila narejena kar skozi mlade smreke, kar je povzročilo upravičeno jezo pri lastniku parcele Matiju Kalanu. Še danes, ko srečam Matija s Škovin, mi je neprijetno, kakšno škodo smo mu naredili.

Iz Strmice je bila vlečnica kasneje prenesena v Dašnico v "Kočevnk", končala pa je na Soriški planini. Prestavljanje te vlečnice bi zahtevalo poseben prispevek. Spominjam se, da smo jo v letih pomanjkanja snega odpeljali celo pod Prtovč in smo trenirali tam.

V tem letu so se na skupnem občnem zboru 27. 7. 1970 združili TVD Partizan Selca, TVD Partizan Že-

lezniki in SK Alples v Športno društvo Alples, tako da so bila vsa društva združena v enem društvu. Do takrat sta v okviru SK Alples delovali smučarska in tekaška sekcija.

Smučarsko sekcijo je kot trener prevzel takrat še študent Fakultete za šport Aleš Gartner, ki je kasneje preko jugoslovanske in na koncu norveške ženske reprezentance postal eden najboljših smučarskih trenerjev na svetu.

Leto 1971

Nivo organiziranja tekmovanja nočnega slalom se je dvigal. Obstajal pa je problem zadostne pripravljenosti proge in varnosti tekmovalcev in gledalcev.

Gorenjski glas je 13. januarja 1971 na 15. strani pod naslovom *Alpinci v Železnikih* zapisal:

"Ker strmo smučišče na Strmici v Železnikih ne more prenesti številnih tekmovalcev, so se organizatorji odločili za omejitve. Zato so razpisali tekmovanje samo za tekmovalce z razredi, ki so vozili na dveh enako dolgih progah. Pri članicah je zmagala Gartnerjeva (Alples), pri starejših mladinkah Pirnar (Novinar), najboljša Gorenjka je bila Gazvoda (Jesenice). Med člani je zmagal Štraus z Jesenic pred klubskim tovarišem Pesjakom in Ramovšem, med starejšimi mladinci je zmagal Komac iz Tržiča pred Dornikom (Tržič) in Goličičem (Radovljica)."

Na tem nočnem slalomu sem nastopil prvič kot tekmovalec pod vodstvom trenerja Aleša Gartnerja, vendar brez uspeha, saj je bila trema prevelika. Proga je bila močno načeta in ni več dopuščala hitrega smučanja, ki smo ga bili navajeni s treningov. Svojo tekmo sem zaključil že v vrhnjem delu proge, v prvem teku.

V tem obdobju smo smučarji ob napačni vožnji skozi vratca napako popravljali, se pravi, da smo se vrnili nazaj, pravilno "vzeli vratca" in se potem pogнали naprej. Na tej tekmi sem prvo napako popravljal, druge pa enostavno nisem mogel več. Ko sem

ob robu smučišča razočaran prismočal v spodnji del smučišča, je bil še bolj razočaran moj oče. Ker nisem še enkrat popravil napake, sem s tem pokazal svoj odnos do tekme. Moral sem takoj zapustiti tekmovališče in oditi domov.

Od te tekme sem veliko pričakoval, posebej še, ker sem na veleslalomski kategorizacijski tekmi na terenih v Strmici 30. 3. 1970 dosegel zelo dober uspeh. Dosegel sem tretje mesto in dobil prvi razred, ki sem ga kasneje na tekmi na Krvavcu potrdil in sezono zaključil z izredno lepim uspehom – s prvim razredom v veleslalomu. Tekmovalci smo bili kategorizirani po razredih. Prvi razred v veleslalomu je takrat v državi imelo največ deset starejših pionirjev. Naslednje leto sem potem tekmoval kot mlajši mladinec, in sicer s tretjim razredom.

Na tej veleslalomski kategorizacijski tekmi v Strmici bi sicer zmagal Vito Logar, vendar je tri vratca pred ciljem nesrečno padel in zмага je šla po vodi. Trasa proge je bila speljana zelo posrečeno. Start je bil skoraj na vrhu Strmice. Na začetku električnih drogov je proga zavila desno proti Škovinam, pod macesnom in pod drugo prelomnico pa se je zopet priključila na slalomsko tekmovališče. Cilj je bil tam kot za slalom.

Leto 1972

Tudi o tokratnih tekmovanjih Po stezah partizanske Jelovice je Gorenjski glas pisal obširno na športni strani. Tako je 12. januarja 1972 pod naslovom *Nočni slalom za mnoge usoden* zapisal: "V soboto se je na nočnem slalomu zbralo v Železnikih kar devetdeset tekmovalcev, od katerih pa jih je skozi cilj pripeljalo precej manj. Težka proga in megla v zgornjem delu sta napravili svoje. Veliko tekmovalcev je padlo in odstopilo. Kljub temu posebnih presenečenj ni bilo. Pri članih je zmagal Pesjak z Jesenic, pri starejših mladincih Lunder iz škofjeloškega Transturista, pri članicah reprezentantka Žurajeva iz Branika in pri mladinkah Veber – Alples."

Leto 1973

To leto je bil nočni slalom razpisan, zaradi pomanjkanja snega pa ni bil organiziran. Tako je bil zadnji nočni slalom organiziran leta 1972.

Na koncu velja opozoriti še na varnostne razmere na tekmovališču. Proga ni bila ograjena in ni bilo posebnega terena za ogrevanje. Samo srečnemu naključju se gre zahvaliti, da se je na nočnih slalomih zgodila samo ena hujša nesreča, ko je smučar podrl mladega fanta in ga hudo poškodoval. Ostalih večjih poškodb k sreči ni bilo.

Značilnosti nočnega slaloma in spomini posameznih tekmovalcev

Nočni slalom je bil že od vsega začetka odlično organizirana tekma, tako rekoč na glavnem trgu v Železnikih, v središču mesta, kar na drugih tekmovališčih ni bilo možno. Na vsakem nočnem slalomu je bilo ogromno gledalcev, ki so stali ob progi od starta do cilja in vzpodbujali in navijali za tekmovalce. Lahko rečem, da je bilo vzdušje podobno kot na nogometnih tekmah.

Poskrbljeno je bilo za vse, od prenočevanja tekmovalcev do odlično organizirane tekme in značilne veselice po tekmi ob razglasitvi rezultatov.

Nočni slalom je bil v vseh letih tudi komentiran preko zvočnikov. V prvih letih je bil komentator nočnega slalom danes že pokojni znani televizijski napovedovalec Tomaž Terček. Kasneje je nočni slalom komentiral tudi že pokojni Franci Pavšer starejši, komentatorska legenda radijskih športnih prenosov. Zadnje nočne slalome pa je komentiral Anton Mohorič iz Železnikov. Vsi komentatorji so tako tekmovalcem kot tudi gledalcem ostali v izredno lepem spominu, saj so bili vsi odlični in so znali ustvariti izredno vzdušje za tekmo oziroma uživanje ob gledanju tekme.

Poseben dogodek, ki pa je po mnenju večine tekmovalcev ostal še v posebno lepem spominu, pa je bila razglasitev rezultatov, potem pa veselica v so-

kolskem domu v Železnikih, danes je to kulturni dom v Železnikih. Napetost po tekmovanju je popustila, zabava je bila sproščena in je vselej trajala do zgodnjih jutranjih ur.

Ko danes srečujem udeležence tega tekmovanja, mi vsi potrdijo, da sta bila nočni slalom in veselica po tekmi res enkratna.

Boris Pesjak, danes direktor Factor banke, d. d., sicer pa eden najuspešnejših tekmovalcev nočnega slaloma v Železnikih, ima tako na tekmo kot na veselico izredne lepe spomine. Nočnega slaloma so se tekmovalci z Jesenic vselej z veseljem udeležili. Boris Pesjak mi je povedal, da so se neke sobote zgodaj popoldne vrnili s tekem v Avstriji. Ko so jim povedali, da je v Železnikih zopet nočni slalom, so se brez najmanjšega pomisleka kljub veliki utrujenosti usedli v avtomobile in se odpeljali na nočni slalom v Železnike.

Janez Lotrič – Keka

"Skušal bom strniti nekaj spominov na za nas Železnikarje zelo pomembno prireditve, nočni slalom. Od kje ideja, se ne spominjam, vem pa, da so v tistem času tudi že igrali nočno tekmo v nogometu.

Skozi oči otroka, starega 13 let, bom skušal do prinesiti del k tej že skoraj pozabljeni, a pomembni zgodovini smučanja v Železnikih.

Verjetno se ne motim, če trdim, da je bil januar 1962 mrzel in bogat s snegom. Težko smo pričakovali prireditev nočni slalom, ki je bila kasneje organizirana v sklopu prireditev Po stezah partizanske Jelovice. Že popoldne smo na Placu pričakali smučarje iz drugih krajev, ki smo jih nato gostili po domovih. (Takšna je bila takrat turistična ponudba, in če jo primerjamo z današnjo, se ni občutno spremenila.)

Domov sem pospremil dva smučarja z Jezerskega. Že spotoma sem ugotovil, da imata kar dobro opremo in smuči. No, kasneje – zvečer na smučišču v Strmicah, pa še, da sta odlična slalomista.

Ker v tistem letu večina od nas še ni imela kategorizacije, smo seveda startali bolj v zadnji tretjini vseh tekmovalcev. Med samo tekmo je bilo skoraj tako kot na nogometni tekmi. Gledalci so stali tik ob progi. Slišati je bilo kričanje, žvižganje, vriskanje, tako da se uradni napovedovalec občasno sploh ni slišal.

Spominjam se, da sem bil še kot pionir med mladinci zelo dobro uvrščen v prvem teku, a je trema v drugem naredila svoje in me dokaj izmučenega pustila v temi izven proge. Pa ne le mene, le redki iz doline so se na nočnem slalomu dobro uvrstili.

Seveda pa je treba povedati, da je skoraj na vseh nočnih slalomih nastopila takratna državna elita: J. Šumi, P. Lakota, T. Jamnik, J. Čop, F. Detiček, Lj. Rakovič itd.

Še ena zanimivost, ki je spremljala nočni slalom, je bila veselica v domu takoj po končani tekmi, kjer so, oziroma smo, mladinci potem celo noč stregli.

Za piko na i pa je bil naslednje jutro ob 10. uri start zelo težkega veleslaloma v Panovnikih (štel je ekipno), kjer jasno Železnikarji nismo imeli kaj iskati. Po večini so vsa leta pokal dobivali Selčani, kajti že takrat so jim vodje kluba odsvetovali (beri: prepovedali) prisotnost na veselici.

Lahko rečem, da sem tekmoval najbrž na vseh nočnih slalomih, a le redko kdaj videl cilj v obeh vožnjah. Po svoje sem ponosen, da sem leta 1969 tekmoval kot član JLA – seveda v uniformi (ha ha).

Včasih, ko se pogovarjamo s prijatelji, imam občutek, da nas kar malo daje nostalgija, češ, toliko smo pregarali, a danes le redko kdo ve, da smo bili prav mi prvi, ki smo se šli v takratni deželi na sončni strani Alp nočne slalome.

Zaključek

Žal o organizaciji in realizaciji desetih nočnih slalomov v Železnikih v šestdesetih in sedemdesetih letih prejšnjega stoletja obstaja zelo malo pisnih dokumentov. Je pa dejstvo, da je bil to enkratni dogodek, na katerega smo lahko vsi ponosni. Gre za obdobje, ko so se Železniki razvijali, ko so imeli rast, saj so ob gradnji podjetij nastajali še športni in kulturni projekti. Eden od teh je bil tudi nočni slalom.

Veliko tekmovalcev, obiskovalcev in organizatorjev ima na nočni slalom v Strmici izredno lepe spomine, ki bodo ostali še bolj v spominu, ko so zapisani.

Opombe:

¹Slavko Dolenc (slika 12).

²Minka Gartner s Češnjice, sestra svetovno znanih trenerjev Gartner.

³Stanka Kemperle z Rudna.

⁴Damjana Košir iz Logu, žal prekmalu pokojna.

⁵Zvonka Veber iz Železnikov, sestra znanega smučarja in trenerja Petra Vebra iz Železnikov.

Viri:

Arhiv Toneta Tavčarja.

Arhiv Antona Mohoriča.

Zgodovinski arhiv Ljubljana.

Gorenjski glas, Kranj.

Arhiv Primoža Pegama.

Arhiv Slavka Dolenca.

Informatorja:

Florjan Tavčar in Janez Koblar.